

DESKUNDIG BEHEER VAN KLEIN BOSCHBEZIT DOOR MIDDEL VAN VEREENIGING.

door
A. A. BONNEMA.

In het November-nummer 1940 van het Landbouwkundig Tijdschrift heeft Dr. Beversluis een artikel geschreven over: „Deskundig beheer van verdeeld particulier boschbezit door middel van combinatie”. Het is jammer, dat dit artikel niet in ons boschbouwtijdschrift is geplaatst. Weliswaar komt het op gene plaats eerder onder de oogen van diegenen, die op het oogenblik de leiding onzer geheele bodemcultuur sterk beïnvloeden en die de door Dr. Beversluis voorgestane, meer of minder dwingende regeling „van boven af” zouden kunnen voorstellen, maar het zou meer voldoening geven, indien de kleine boschbezitters zich „van beneden af” vrijwillig aan één zouden sluiten (waarbij onze boschbouwvereniging leiding zou kunnen geven) en om de boschbezitters en de boschbouwvereniging te bereiken is ons tijdschrift toch wel het aangewezen orgaan.

Dr. Beversluis heeft echter blijkbaar ten deze weinig vertrouwen in het inzicht der kleine boschbezitters en wenscht uit dien hoofde te komen tot bedrijfsschappen als pendant van b.v. waterschappen, dus tot publiekrechtelijke lichamen met verordenende ergo dwingende bevoegdheden en hij becijfert vervolgens dat de lasten van zulk een bedrijfsschap van maximaal 5000 ha betreffende deskundig beheer en toezicht voor de „ingelanden” wel te dragen zouden zijn.

Over de noodzakelijkheid, dat ook het kleine boschbezit deskundig beheer verkrijge ben ik het geheel met Dr. Beversluis eens. Wel vind ik zijne betreffende zinsneden ietwat boud geschreven, maar dit is nog wel te begrijpen wanneer iemand eene goede zaak denkt voor te staan. Dr. Beversluis schrijft:

„Het particuliere boschbezit, $\frac{4}{5}$ dus van onze totale boschoppervlakte, is echter voor het grootste gedeelte volkomen verstoken van eenig deskundig beheer.

Dit is een wantoestand, waaraan getracht moet worden een einde te maken. Het beteekent, dat 80 % van het Nederlandsche bosch slechts een fractie van de productiviteit bezit, welke het bij deskundig beheer zou kunnen hebben. Zeker onder de heerschende en ko-

mende omstandigheden, is dit een feit waarmede niet langer genoegen genomen kan worden."

Nu geloof ik niet, dat een en ander zoo somber is. Wanneer wij de oppervlakte der bosschen beheerd door het Kroondomein, de Heidemij, de houtvester-rentmeesters en de overige rentmeesters bijeen zouden tellen, zouden die 80 % reeds zeer verminderen, nog ongerekend de bosschen welke de eigenaren zelf beheeren met boschwachters van den cursus der Heidemij, van welke laatste bosschen men toch ook moeilijk zal kunnen beweren, dat zij slechts eene fractie van productiviteit bezitten. Maar afgezien daarvan, blijft ongetwijfeld een meer of minder beduidend gedeelte over, dat niet rationeel beheerd wordt en door vereeniging dezer complexen zou dit laatste inderdaad te bereiken zijn. In tegenstelling met Dr. Beversluis heb ik echter wel vertrouwen in het inzicht der kleine boschbezitters. De voordeelen van vereeniging die Dr. Beversluis zelf opnoemt, zullen ongetwijfeld ook tot hen spreken :

- „1. De kaveling en de verkoop van het hout zullen door plaatselijke combinatie en centralisatie veel voordeliger resultaten kunnen opleveren.
2. Toezicht door boschwachters of boschbazen kan door combinatie vollediger, beter en naar verhouding goedkooper worden.
3. De uitvoering van werkzaamheden, ook het bestellen van materiaal enz. kan door combinatie voordeliger worden.
4. Hierbedoelde combinatie maakt deskundig beheer en bedrijf mogelijk in aanzienlijke oppervlakten particulier bosch, welke dan pas volledig den staat van bedrijfsbosch verkrijgen. Met het oog op productie en opbrengst is hiermede ook de gemeenschap belangrijk gebaat.
5. Dergelijke onder beheer geplaatste bosschen kunnen vanzelfsprekend profiteeren van de bepalingen van de boschwet en de natuurschoonwet. Er is echter, gelet op het directe en positieve nut voor de gemeenschap, dat uit dit onder deskundig beheer en bedrijf stellen voortvloeit, alle aanleiding om de reducties en faciliteiten voor deze bedrijfschappen nog te vergrooten.

Er is zelfs alle aanleiding om deze invoering van deskundig beheer van regeeringswege bovendien nog extra aan te moedigen, door aan zulke bedrijfschappen een subsidie toe te kennen, bestemd voor aandeel in de salariskosten van den beheerder."

Bij dit laatste punt nu raakt Dr. Beversluis precies datgene wat aan het goede „inzicht" der kleine boschbezitters zgn. haperde, maar dat m.i. juist voor hun goed in-

zicht pleit nl. dat ondanks vereeniging het beheer van kleine verspreide boschcomplexen meer (zoo niet te veel) zal kosten vergeleken met het beheer van groote aanéengesloten complexen. Vandaar dat Dr. B e v e r s l u i s zelf ook tegemoetkomingen en zelfs subsidie van de zijde der overheid voor deze combinaties bepleit.

En zoo kom ik tot mijne conclusie: Wanneer eene subsidie en andere tegemoetkomingen toegezegd worden zal het aan het „inzicht" der kleine boschbezitters niet meer mankeeren en behoeven wij onze toevlucht niet te nemen tot meer of mindere dwingende maatregelen, die tegen onzen aard indruischen en zeer zeker tegen dien van den boschman.

Overigens is een subsidie voor dit boschbeheer ook eene zaak van rechtvaardigheid. Vrijwel iedere vorm van bodemcultuur en ook de nijverheid heeft in Nederland zijn voorlichtingsdienst, die zeer veel kost, alleen de boschcultuur moet op een houtje bijten. Bij de steunmaatregelen voor de bodemcultuur was en is het niet anders.

Nu vind ik een voorlichtingsdienst voor den boschbouw ook een ding dat uit den boeze is. Ik meen, dat het geld, dat een dergelijke voorlichtingsdienst zou kosten beter te besteden zou zijn door het verleenen van een tegemoetkoming in de kosten van een deskundig beheerder als boven bedoeld, aangezien de ware boschbouwer pas begint te leven, wanneer hij niet slechts adviezen geeft maar deze tevens heeft uit te voeren en de volle verantwoordelijkheid draagt voor de gevolgen zijner adviezen, m.a.w. wanneer hij niet adviseur maar beheerder is in den waren zin des woords. Maar dat de overheid ten deze bijspringt, op welke wijze dat dan ook zij, acht ik t.o.v. de andere vormen onzer bodemcultuur niet minder dan eene daad van rechtvaardigheid.

Wat wij bij de toezegging van een subsidie enz. in bovengenoemden zin nog slechts behoeven te doen, is eenige leiding aan de kleine boschbezitters te geven en daarin is een mooie taak voor onze boschbouwvereeniging weggelegd.

Ik herinnerde mij de wijze waarop de Denen, die in zoovele opzichten met ons overeenstemmen, dit probleem tot oplossing brachten, welk probleem in Denemarken misschien nog dringerder was dan ten onzent, aangezien $\frac{1}{3}$ gedeelte van het Deensche particuliere bosch bestaat uit perceelen van minder dan 60 ha grootte.

Daarom wendde ik mij tot O. B o n d o, den vasten secretaris der Deensche boschbouwvereeniging, die zoo vriendelijk was mijn geheugen weer aan te vullen en die mij o.a. een circulaire zond, die de Deensche boschbouwvereeniging reeds in 1919 aan alle kleine boschbezitters in Denemarken toezond; zij moge hieronder, vrij vertaald, volgen:

„Aan de kleine boschbezitters.

Nu langzamerhand van de landbouwgronden in Denemarken de waarde en de opbrengst stijgen door eene steeds betere uitoefening van het bedrijf en ook de opbrengsten van de grootere boscheigendommen door eene meer rationeele bedrijfsleiding groeien, moet het wel sterk opvallen, dat vele kleine bosschen zich in een toestand bevinden, die een oneconomisch gebruik van den grond inhoudt.

Het staat evenwel vast, dat het niet mankeert aan den goeden wil der betreffende eigenaren, integendeel, de meesten hunner stellen groot belang in — en houden veel van — hun bosch; de gebrekkige bedrijfsuitvoering is slechts te wijten aan onvoldoende kennis van het vak en aan de omstandigheid, dat op deze kleine bosschen deskundig toezicht te zwaar zou drukken.

De Deensche boschbouwvereniging heeft gedurende vele jaren (sinds 1894) op deze ongelukkige omstandigheden gewezen en heeft op velerlei wijze getracht hierin verbetering te brengen, totdat eindelijk in dit jaar haar streven met succes werd bekroond door de hierna volgende Wet van 1 Maart 1919, welke wet op instigatie der vereeniging is tot stand gekomen.

WET BETREFFENDE EENE RIJKSSUBSIDIE VOOR KLEINBOSCHVEREENIGINGEN.

Artikel 1.

De Minister van Landbouw wordt gemachtigd aan Kleinboschvereenigingen conform Art. 2 dezer wet een subsidie toe te kennen in de kosten van den houtvester-rentmeester dezer vereenigingen. Het subsidie wordt vastgesteld op de helft dezer kosten met een maximum van 2000 Kr. voor iedere vereeniging.

Artikel 2.

Om het in art. 1 dezer wet vermelde subsidie te verkrijgen moeten de statuten der vereeniging door den Minister van Landbouw goedgekeurd zijn. Voor deze goedkeuring gelden de volgende voorwaarden:

1. Het ledental moet ten minste 25 bedragen.
2. Het aan de leden toebehoorende, onder beheer van den vereenigingshoutvester staande, bosch moet tenminste 1000 ha bedragen; de Minister kan ten deze in bijzondere gevallen uitzonderingen toestaan.

3. Het onder beheer van den vereenigings-houtvester staande bosch van ieder der leden afzonderlijk mag 50 ha niet overschrijden.

Met deze wet is voor de kleine boschbezitters de mogelijkheid geopend om hunne bosschen door vereeniging van deskundig beheer te verzekeren.

De Deensche boschbouwvereeniging wil de kleine boschbezitters gaarne helpen met de oprichting dezer vereenigingen, de samenstelling der statuten, de keuze van den houtvester enz.

Kopenhagen, 1 September 1919." "

O. B o n d o teekent daarbij nog het volgende aan : „De wet is zeer kort, maar heeft goed gewerkt. De Deensche boschbouwvereeniging heeft de oprichting van zulke vereenigingen ook nog gesteund met een subsidie tot de voor het Rijkssubsidie vereischte grootte bereikt werd.”

(Het subsidie van de Boschbouwvereeniging zal bij ons wel tot de vrome wenschen behooren ; de Deensche boschbouwvereeniging is echter eene groote en sterke vereeniging met een gezonde krachtige financieele basis ; dit laatste is niet in het minst verkregen door het feit, dat de ledenboscheigenaren 0.25 % van de waarde hunner boschbezittingen als jaarlijksche contributie betalen.)

Moge onze boschbouwvereeniging ten deze een taak zien in den geest der Deensche zustervereeniging en moge dit ons mede behoeden voor „dwingende” bedrijfschappen.

Elst (Utrecht), 19 Februari 1941.
